

מראי מקומות - סוכה

ב:

המצוה ככל דיניו או לא [וע"ש בשעה"צ מש"כ לדחות הראי' מהראב"ן, וגם צ"ע איך ליישב ראיית הריטב"א מסוגיין].

ה. מעשה בהילני המלכה וכו'

ע' בתוס' בערובין (צו. ד"ה מיכל) דהק' מכאן למש"כ רש"י דהא דאין נשים סומכות רשות, היינו דנראה כמוסיפה על המצוות, א"כ למה לא מיחו בהילני שישבה שם. ודחו התוס' דמשום בניה ישבה שם, ולכן לא נראה כבל תוסיף, או דחשיב שלא בזמנה לגבי אשה, וא"כ לא שייך בזה בל תוסיף. וע' במהרצ"ח כאן שכ' לפרש השו"ט בין רבנן ור"י ע"פ תי' התוס' הראשון שם, דרבנן אמרו דמשם ראי', כלומר דודאי הי' הסוכה פסולה, דאל"כ היו צריכים למחות משום בל תוסיף. וע"ז השיב ר"י דמשום בניה ישבה שם.

ו. מדרבנן הוא דמיחייב

התוס' ישנים (יומא פב.) כ' לצדד דהאם אינה חייבת במצות חנוך בניה, והק' ע"ע מסוגיין, וכ' בחד תי' דאולי היא מחנכתם רק למצוה בעלמא. ותמה רעק"א (בגלה"ש כאן), הא בגמרא מבואר דיש חיוב מדרבנן. וע' הערות להגרי"ש שכ' דאולי תלוי נידון זה במח' הראשונים אם החיוב מוטל על האב או גם על הבן, דע' ר"ן מגילה (י) שהביא מח' ראשונים בזה. וא"כ, י"ל דהתו"י ס"ל דיש חיוב גם על הבן, וביאור הגמ' דהיתה האם דואגת על החיוב של הבן, אבל אין חיוב חינוך עליה כלל.

ז. מדרבנן הוא דמיחייב

יש לעי', הא לכאור' יש איסור להאכיל קטנים בידיים, וזהו איסור דאורייתא, וא"כ איך שייך להאכילם חוץ לסוכה. ע' מג"א (תרס"ז, ב) דכ' דמה דמותר ליתן לקטן לאכול חוץ לסוכה, משום דבאכילה אין איסור, והיא נותנת לו, ומה לה אם יאכל בסוכה או חוץ לסוכה, ואינה מחויבת להכניסו לסוכה. ועוד כ', דאם אמרי' שאין איסור ספייה על מצוות עשה, א"ש (אבל ע' בדבריו בסי' תר"מ סק"ג דמשמע דאיסור להאכילו חוץ לסוכה, וצ"ע).

ח. וכי תימרו קטן שאינו צריך לאמו...

ואיהי בדרבנן לא משגחה

וק', א"כ למה לא מיחו בידה. כ' הפני יהושע משום דיידעו דלא משגחה בהו, י"ל דמוטב שתהא שוגגת וכו'.

א. ההוא לימות המשיח הוא דכתי'

פרש"י, אותן סוכות יהיו לצל, אבל סוכת מצוה אינה לצל. ותמה הפני יהושע, הא משמע בכלי מכלתין דבעינן סוכה לשם צל, והיתכן דרבה ורבא לא ס"ל כן. ופי' דכ"ע מודו דסוכה צריכה להיות לשם צל, דלשון סכך מורה כן, ודריש מלישנא דקרא דכל סוכה שאינה צריכה לצל הסכך אינה סוכה, שאין לשון סוכה אלא שצריכה לצל הסכך. ואינך אמוראי ס"ל דקרא לימות המשיח הוא דכתי', ואין קפידא בכך, אלא כל שהסכך עשוי לצל, הו"ל סוכה. אולם כ' דמלשון רש"י לא משמע כן, וצ"ע.

ב. וכיון דדפנות מגיעות לסכך, משלט שלטא בה עינא

פרש"י, דרך דפנות. וע' בריטב"א שנתקשה בזה, ופי' באו"א, דכיון דרואה עצמו בתוך מקום מוקף ומכוסה, גם ישים אל לבו לדעת שהוא יושב תחת סכך. וכ' הערוך לנר דיש נפק"מ לדינא בין הפירושים, אם דופן א' מגיע לסכך, דלפי רש"י, סכ"ס י"ל דדרך הדופן עיניו שולטות בסכך, ולפי הריטב"א, הרי אינו נמצא במקום מוקף ומכוסה.

ג. כמאן כר' זירא דאמר משום צל הוא,

וכיון דרויחא איכא צל סוכה

פרש"י, דאי משום משלט עינא, בטפי מד' אמות פורטא לא שלטא בה עינא. פי' הרש"ש, דאע"ג דהיכא דרויחא טובא שפיר שלטא בה עינא, והשמים יוכיחו, מ"מ לא רצו חכמים ליתן דבריהם לשיעורים, לומר דאם רחבה כך יהי' גובהה כשרה בכך וכו', ולכן לא חילקו, ואמרו דלעולם פסולה למעלה מכ'.

ד. מעשה בהילני המלכה וכו'

הריטב"א הביא ראי' מגמרא דקטן שמחנכין אותו במצוות יש לעשות לו המצוה בהכשר גמור כגדול, דאם הי' שייך לחנכו באופן שאינו כשר בהכשר גמור, א"כ מהי הראי' דגבוהה מכ' אמה כשרה, אולי היא כשרה רק לדין חינוך, אבל לקיום המצוה פסולה. אבל ע' בהגה"ה לקמן (מו: דהביא דעת הראב"ן דהתינוק יכול לצאת ידי חובתו בד' מינים ביום א' אפי' אם אין לו קנין בהם. וע' משנה ברורה (תרנ"ח, כ"ח) שהביא מח' אחרונים בזה למעשה, אם צריך שיעשה הקטן